

Delfse Archeologische Notitie 24

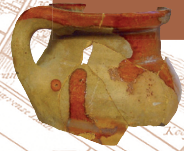
Geestweg 47b, Naaldwijk (Gemeente Westland)

Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek middels
grondboringen.

Jean Paul Bakx & Bas Penning

Archeologie

Delft

Delftse Archeologische Notitie 24

Geestweg 47b, Naaldwijk (Gemeente Westland)

Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek middels
grondboringen

Jean Paul Bakx & Bas Penning

Opdrachtgever:	ArcheoWest Zuidweg 75 Postbus 16 2670 AA Naaldwijk
Contactpersoon:	M. Kruijthof
Type onderzoek:	Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek middels grondboringen
Periode van uitvoer:	Juli 2012
Aanleiding:	Nieuwbouw
Locatie:	Gemeente Westland, Naaldwijk, Geestweg 47b
Coördinaten:	73387x445965; 73398x445957; 73377x445931; 73370x445945
CIS-code:	53156
Projectcode:	WL024
Projectleider:	B. Penning (MA)
Projectmedewerker:	J. van Horssen (Drs.)
Status:	Definitieve versie (augustus 2012)
Autorisatie:	

Drs. J.P.L. Bakx

ISSN: 1879-9590

© 2012 Erfgoed Delft en Omstreken

Postbus 78
2600 ME Delft
015-2602358
archeologie@delft.nl
www.archeologie-delft.nl

Samenvatting

In het plangebied Geestweg 47b te Naaldwijk (gemeente Westland) zal op korte termijn nieuwbouw gaan plaatsvinden. Het was op voorhand niet uit te sluiten dat er nog archeologische resten in de bodem aanwezig zijn die bij deze ontwikkeling verstoord kunnen worden. Daarom is er een archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek middels grondboringen uitgevoerd. Uit dit onderzoek is gebleken dat de oudere sedimenten die ten tijde van de IJzertijd, Romeinse tijd en Vroege Middeleeuwen een geschikte locatie waren voor bewoning als gevolg van het erosieve karakter van de geulafzettingen van de Laag van Poeldijk zijn verdwenen. In de geulafzettingen van de Laag van Poeldijk zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Er wordt geadviseerd geen vervolgonderzoek uit te voeren.

Inhoudsopgave

3	Samenvatting
7	1 Inleiding <ul style="list-style-type: none"> 1.1 Kader en doelstelling 1.2 Plangebied 1.3 Onderzoeksopzet en richtlijnen
9	2 Bureauonderzoek <ul style="list-style-type: none"> 2.1 Methoden 2.2 Resultaten
13	3 Veldonderzoek <ul style="list-style-type: none"> 3.1 Onderzoeksmethoden 3.2 Resultaten veldwerk 3.3 Beantwoording onderzoeksvragen
15	4 Conclusies en aanbevelingen <ul style="list-style-type: none"> 4.1 Conclusies 4.2 Advies voor vervolgonderzoek
17	Bibliografie
17	Gebruikte afkortingen
17	Overzicht van tabellen & bijlagen
19	Bijlage 1 Boorbeschrijvingen

1 Inleiding

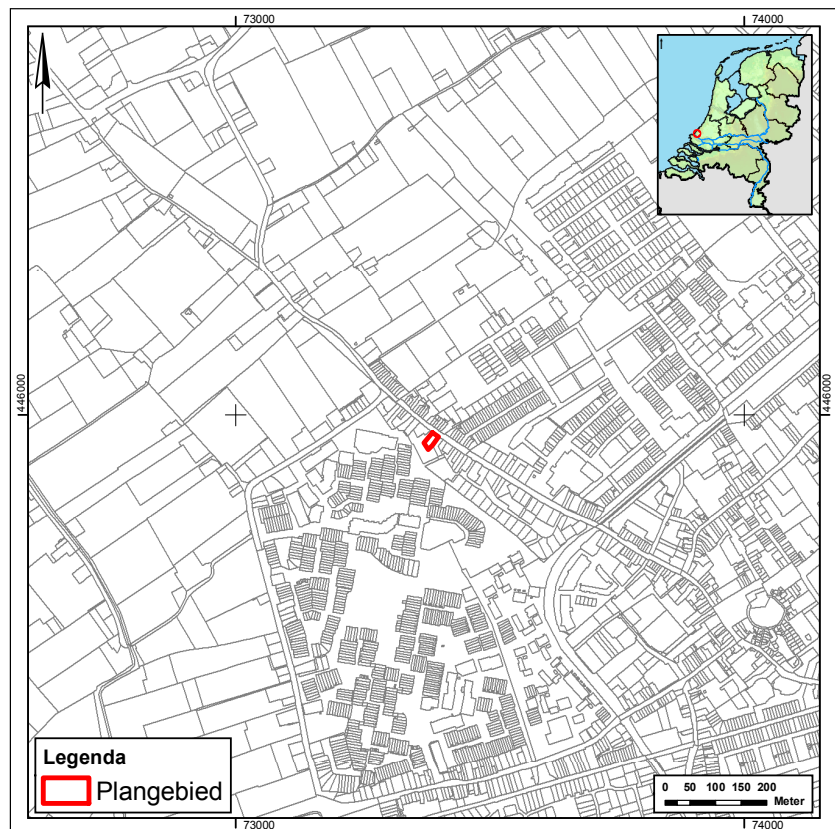
1.1 Kader en doelstelling

Het plangebied Geestweg 47b ligt in Naaldwijk in de gemeente Westland. Het plangebied is bebouwd. Ter hoogte van de bestaande bouw zal nieuwbouw plaatsvinden. Het is op voorhand niet duidelijk in welke mate bij de ontwikkeling van de bestaande bebouwing bodemverstoring heeft plaatsgevonden. Hierdoor is het niet uit te sluiten dat er nog archeologische resten in de bodem aanwezig zijn die bij de geplande nieuwbouw verstoord kunnen worden. Daarom heeft Archeologie Delft¹ in opdracht van ArcheoWest een archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek middels grondboringen uitgevoerd. Doel van dit onderzoek was het opsporen van eventuele archeologische resten en, indien mogelijk, het bepalen van de kwaliteit, aard, datering, omvang en diepteligging hiervan.

1.2 Plangebied

Het plangebied betreft een perceel in Naaldwijk in de gemeente Westland. Het ligt aan de Geestweg ter hoogte van huisnummer 47b. Het perceel wordt aan de achterzijde begrensd door de straat Boterbloem (afbeelding 1). Het plangebied staat afgebeeld op de kaartblad 37b van de topografische kaart van Nederland (schaal 1:25.000) en het centrumcoördinaat is 73383 x 445949. De totale grote van het plangebied bedraagt circa 440 m².

Archeologie Delft maakt deel uit van Erfgoed Delft en Omstreken.

Afbeelding 1: Het plangebied geprojecteerd op de kadastrale kaart van de gemeente Westland.

1.3 Onderzoeksopzet en richtlijnen

Het onderzoek bestaat uit een bureauonderzoek en een veldonderzoek. Het veldonderzoek bestond uit een karterend booronderzoek en is uitgevoerd volgens de eisen zoals deze zijn opgesteld in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 3.2, van de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; <http://www.sikb.nl>).

2 Bureauonderzoek

2.1 Methoden

Voorafgaand aan het veldonderzoek is een bureauonderzoek uitgevoerd. Het doel van dit bureauonderzoek is het verzamelen van alle bekende gegevens met betrekking tot de geologie, historische-geografie en archeologie in de omgeving van het plangebied. Aan de hand van deze gegevens kan een archeologische verwachting worden opgesteld en kunnen relevante onderzoeksvragen worden geformuleerd.

Voor het bureauonderzoek is gebruik gemaakt van de informatie uit het Archeologisch Informatie Systeem (ARCHIS) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) en bronnen die beschikbaar zijn in de archieven van Erfgoed Delft en Omstreken.

2.2 Resultaten

Historisch grondgebruik

De oudste bekende kaart van het plangebied is de kaart van Kruikius uit 1712.² Op deze kaart is te zien dat het plangebied onbebouwd was en werd gebruikt als weiland of akker. Deze situatie is tot omstreeks het midden van de twintigste eeuw ongewijzigd gebleven. Volgens de bodemgesteldheidskaarten van Van Liere uit 1948 is het plangebied in het verleden afgegeest.³ Het gaat hier vermoedelijk om het afgraven van de zandige ondergrond van de haakwal. Het is niet bekend in welke mate de ontwikkeling van de bestaande bebouwing gevolgen heeft gehad voor de eventueel in het plangebied aanwezige archeologische resten.

Geologie

Volgens de Geologische kaart van Nederland⁴ bestaat de bodemopbouw binnen het plangebied uit lithologische (geul-en dek)afzettingen die behoren tot het Laagpakket van Walcheren, Laagpakket van Schoorl en Laagpakket van Wormer. Van boven naar onder gezien komt dat neer op de volgende opbouw: geulafzettingen van de Laag van Poeldijk (Laagpakket van Walcheren) op Laag van Voorburg (haakwal) (Laagpakket van Schoorl) op geulafzettingen van de Gantel Laag (Laagpakket van Walcheren) op Hollandveen op wadafzettingen van Laagpakket van Wormer (afbeelding 2).

Bekende archeologische waarden

In de directe omgeving is op een aantal locaties archeologisch onderzoek gedaan (afbeelding 3). Geen van deze onderzoeken heeft echter een archeologische vindplaats opgeleverd.⁵ Er zijn enkele losse vondsten bekend uit de directe omgeving van het plangebied die betrekking hebben op aardewerkfragmenten uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd.

Archeologische verwachting

Voor het plangebied geldt volgens de Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS) van de provincie Zuid-Holland een middelhoge verwachting op het aantreffen van archeologische waarden (afbeelding 3).⁶ Deze archeologische verwachting is gebaseerd op de aanwezigheid van dekaafzettingen van het Laag-

² Kruikius & Kruikius 1712, kaartblad 7.

³ Van Liere 1948, kaart 5.

⁴ Van Staalduinen 1979.

⁵ Zie desbetreffende onderzoeknummers Archis op afbeelding 3.

⁶ Provincie Zuid-Holland 2003.

pakket van Walcheren en de haakwal. Op deze afzettingen komen mogelijk resten van menselijke activiteit voor uit de IJzertijd, Romeinse tijd en Vroege Middeleeuwen. Vindplaatsen uit een latere periode (vanaf de Late Middeleeuwen) worden gezien de geulafzettingen van de Laag van Poeldijk niet verwacht.

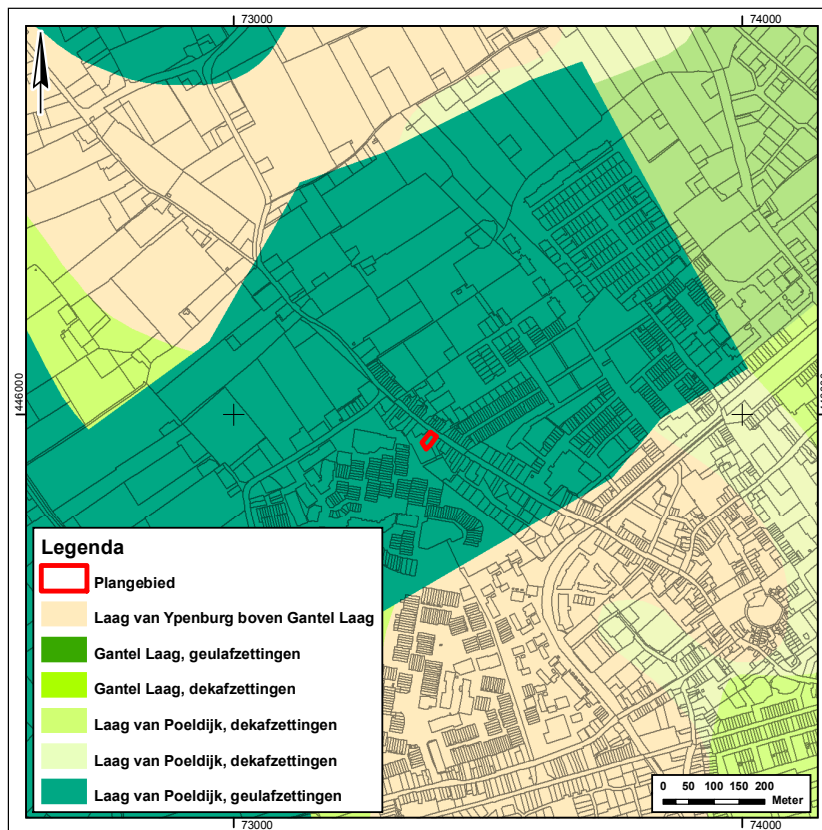
Onderzoeksvragen

Om de eventuele aanwezigheid van archeologische resten goed in kaart te brengen, dient er een inventariserend veldonderzoek middels grondboringen te worden uitgevoerd. Doel van dit onderzoek is het toetsen van de archeologische verwachting binnen het plangebied. Belangrijk hierbij is het vaststellen of de bodemopbouw binnen het plangebied nog intact is. Om de archeologische verwachting verantwoord te kunnen toetsen, zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

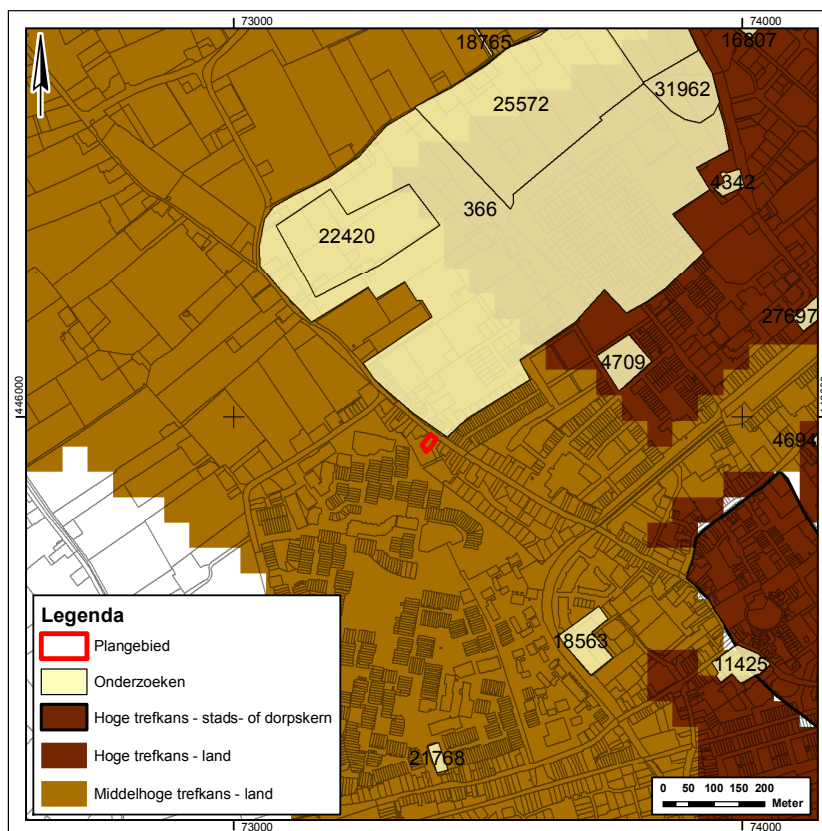
- Hoe ziet de stratigrafie van het plangebied er uit en is de bodemopbouw intact?
- Zijn er aanwijzingen voor archeologische vindplaatsen binnen het plangebied, en zo ja, wat is de diepteligging, stratigrafische positie en omvang van de vindplaats(en)?
- Wat is het advies ten aanzien van eventueel archeologisch vervolgonderzoek?

Voor de beantwoording van deze onderzoeksvragen wordt verwezen naar paragraaf 3.3.

Afbeelding 2: Het plangebied geprojecteerd op de Geologische kaart van Nederland met daarbij afgebeeld de afzettingen aan maaiveld.

Afbeelding 3: De archeologische verwachting binnen het plangebied en de reeds onderzochte percelen.

3 Veldonderzoek

3.1 Onderzoeksmethoden

Het veldonderzoek bestond uit een verkennend booronderzoek. Met behulp van grondboringen kan de bodem worden onderzocht op de aanwezigheid van archeologisch materiaal. Booronderzoek biedt tevens de mogelijkheid de stratigrafische positie van de grondlagen met archeologische vondsten nauwkeurig te bepalen, zodat de dikte van een eventueel archeologisch niveau en de diepte waarop de archeologische sporen te verwachten zijn, kan worden bepaald. Met booronderzoek is het mogelijk de geologische bodemopbouw in kaart te brengen en paleogeografische reconstructiekaarten te maken. Bovendien is het mogelijk om verstoringen van de bodem door de mens en door natuurlijke bodemerosie vast te stellen.

Conform de richtlijnen van de Provincie Zuid-Holland worden in principe ca. 10 boringen per hectare gezet. De locatie van de boringen is van te voren op basis van modern kaartmateriaal bepaald. Normaal gesproken wordt er geboord in een grid van 30 bij 30 meter, waarbij de boringen in een raai telkens 15 meter verspringen ten opzichte van de boringen in de er naast gelegen raai, waarmee de trefkans op een archeologische vindplaats zo groot mogelijk wordt gemaakt.⁷ Gezien de geringe omvang van het plangebied was boren in een grid niet mogelijk. Ter hoogte van het plangebied zijn 2 boringen gezet.

Om het verband tussen de mogelijke archeologische resten en de geologische ondergrond goed te kunnen documenteren, is geboord tot een diepte van 2,0 meter onder het maaiveld (-Mv). Ter controle van de diepere ondergrond is getracht één boring tot op een dieper niveau te zetten. Dit was als gevolg van de zandige ondergrond niet mogelijk. De eerste 1,0 meter werd geboord met behulp van een Edelmanboor met een diameter van 7 cm. Doorgaans wordt er dieper gestoken met een gutsboor met een diameter van 3 cm, maar de zandige ondergrond maakte het noodzakelijk tot zo ver dat mogelijk was verder te boren met een Edelmanboor.

De boorprofielen zijn beschreven in een hiervoor ontwikkeld computerprogramma. Dit is gedaan volgens de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode, samengesteld door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsboring Bodembeheer (SIKB).⁸ Hierbij worden onder andere de textuur van de bodemlagen, de kleur en de diepte genoteerd. Bovendien worden de eventuele archeologische indicatoren (scherven, bot, steen, houtskool etc.) vermeld. Andere aanwijzingen voor de aanwezigheid van oude bewoning, zoals in de grond aanwezige fosfaten, zijn ook gedocumenteerd. De exacte locatie van alle boringen werd vastgelegd met behulp van een GPS.

3.2 Resultaten veldwerk

Er zijn binnen het plangebied, ter hoogte van de achtertuin, 2 boringen gezet (afbeelding 4 en bijlage 1). Zoals eerder vermeld konden beide boringen niet dieper dan 2,0 m – maaiveld worden gezet. In deze boringen kon wel een bodemprofiel worden gedocumenteerd.

Hieruit is gebleken dat de bovengrond bestaat uit een zandige losse teellaag. Onder deze laag bevindt zich zwak siltig, bruingrijs zand. Deze 0,70 m dikke laag behoort tot de bovenste geulafzettingen van de Laag van Poeldijk. Daaronder bevindt zich een sterk siltige, grijze zandlaag, eveneens afgezet

⁷ Groenewoudt 1994, 170.

⁸ Bosch et al 2005.

door geulactiviteiten van de Laag van Poeldijk. Deze afzettingen zetten zich in wisselende samenstelling voort tot het einde van beide boringen.

3.3 Beantwoording van de onderzoeksvragen

In deze paragraaf worden, aan de hand van de resultaten van het booronderzoek, de onderzoeksvragen uit het bureauonderzoek beantwoord.

Hoe ziet de stratigrafie van het plangebied er uit en is de bodemopbouw intact?

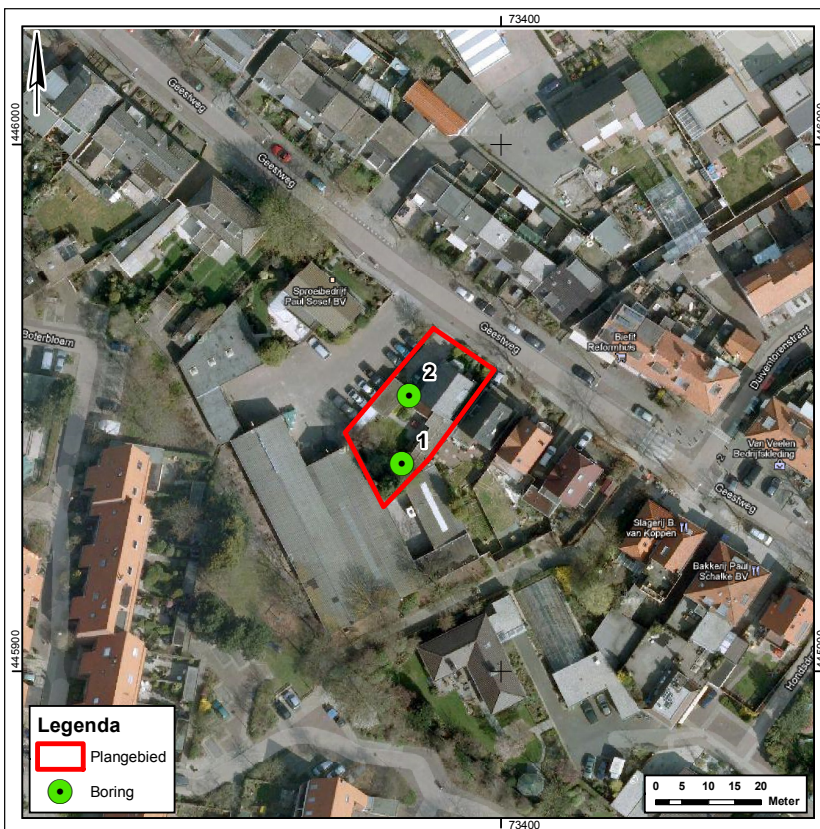
De ondergrond van het plangebied bestaat tot 2,0 m – maaiveld uit (matig tot sterk siltig) zandige geulafzettingen van de Laag van Poeldijk. Deze zijn hier vermoedelijk in de 12e eeuw na Chr. afgezet. Deze afzettingen hebben er voor gezorgd dat de oudere afzettingen van de haakwal binnen het plangebied zijn geërodeerd. Daarnaast zouden deze gronden in het plangebied en de directe omgeving zijn afgegeest.

Zijn er aanwijzingen voor archeologische vindplaatsen binnen het plangebied, en zo ja, wat is de diepteligging, stratigrafische positie en omvang van de vindplaats(en)?

Er zijn geen aanwijzingen voor archeologische vindplaatsen binnen het plangebied.

Wat is het advies ten aanzien van eventueel archeologisch vervolgonderzoek?

Archeologisch vervolgonderzoek is niet noodzakelijk.

Afbeelding 4: De locaties van de boringen.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

Uit het onderzoek is gebleken dat de bodem in het plangebied intact is, maar dat als gevolg van de erosieve werking van de getijdegeul van de Laag van Poeldijk de oorspronkelijk bodemopbouw is aangetast. De afzettingen waarvoor een middelhoge archeologische verwachting geldt van eventuele vindplaatsen uit de IJzertijd, Romeinse tijd en/of Vroege Middeleeuwen zijn hierdoor binnen het plangebied verdwenen. Er zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Er worden derhalve geen archeologische vindplaatsen binnen het plangebied verwacht.

4.2 Advies voor vervolgonderzoek

Er wordt geadviseerd geen vervolgonderzoek uit te voeren aangezien er binnen het plangebied geen vindplaatsen meer worden verwacht. De voorgenomen ontwikkelingen kunnen derhalve uitgevoerd worden zonder dat er rekening hoeft te worden gehouden met eventuele archeologische resten. De uiteindelijke beslissing over vervolgonderzoek ligt bij het bevoegd gezag, in deze de gemeente Westland.

Literatuur

Bosch, J.H.A., A.A. de Groof, T. Hazenberg, S. de Vries, F.S. Zuidhof, 2005: *Archeologische boorbeschrijvingswaaiers*, Gouda.

Groenewoudt, B.J., 1994: Prospectie, waardering en selectie van archeologische vindplaatsen: een beleidsgerichte verkenning van middelen en mogelijkheden, *Nederlandse Archeologische Rapporten 17*, Amersfoort.

Kruikius, N. & J. Kruikius, 1977 (1712): *'t Hooge heemreadschap van Delflant met alle de steden, dorpen en ambachten, Alphen aan den Rijn*.

Liere, W.J. van, 1948: *De bodemgesteldheid van het Westland. (Verslagen van landbouwkundige onderzoeken 54.6)*. 's-Gravenhage.

Provincie Zuid-Holland, 2003: *Cultuur Historische Hoofdstructuur van Delfland en Schieland*, Den Haag.

Staalduinen, C.J. van, 1979: *Toelichting bij de Geologische kaart van Nederland, schaal 1:50.000, blad 37 West Rotterdam (37W)*, Haarlem.

Gebruikte afkortingen

ARCHIS	Archeologisch Informatie Systeem
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
Mv	Maaiveld
NAP	Normaal Amsterdams Peil
RCE	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
SIKB	Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer

Overzicht van afbeeldingen & bijlagen

Afbeelding 1 (blz. 7)

Het plangebied geprojecteerd op de kadastrale kaart van Westland.

Afbeelding 2 (blz. 9)

Het plangebied (globaal) geprojecteerd op de Geologische kaart van Nederland met daarbij afgebeeld de afzettingen aan maaiveld.

Afbeelding 3 (blz. 11)

De archeologische verwachting binnen het plangebied en de reeds onderzochte percelen.

Afbeelding 4 (blz. 14)

De locaties van de boringen.

Bijlage 1 (blz. 19)

Boorbeschrijvingen.

Bijlage 1 Boorbeschrijvingen

boring: WL072-1

beschrijver: BP, datum: 6-7-2012, X: 73.391, Y: 445.945, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 37E, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: plantsoen, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Westland, plaatsnaam: Naaldwijk, opdrachtgever: ArcheoWest, uitvoerder: Archeologie Delft

boring: WL072-2

beschrijver: BP, datum: 6-7-2012, X: 73.383, Y: 445.952, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 37E, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: plantsoen, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Westland, plaatsnaam: Naaldwijk, opdrachtgever: ArcheoWest, uitvoerder: Archeologie Delft

